

וְלִכְלֵ אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּמְשֵׁי בְּמֵאן דְּקָאֲרִי שֵׁית סְדְרֵי מְשָׁנָה,
 לִי־חֲדָא יְחֻדָּא דְּמֵאֲרִי־הוֹן ומענישים גם לכל אותם שמתמשים במי שקרא

ולמד ששה סדרי משנה בכוונה לייחד קוב"ה ושכינתיה [מב].

אור הרשב"י

המשתמש בשונה הלכות, וכ"כ הר"ף והרא"ש והמאירי שם. וכן פסק הרמ"א בהגה (סי' רמג ס"ו). וכתב על זה החיד"א, "ויש מי שכתב שאם השונה הלכות מעצמו נדבה רוחו לשמשו שפיר דמי, והביא סמוכין לזה ממ"ש הראשונים בכתובות (סב) בעובדא דהנהו תנאי ואמוראי שיצאו מביתם במשך זמן רב ללמוד תורה, דאע"ג דצערא דגופא לא ניתן לימחל, שאני הכא שנסותיהן מטוב רצונן הציעו לבעליהן שילכו ללמוד תורה ויהיו אשלי רברבי, ודוקא ע"י פיתוי ופיוס אמרי' שלא ניתן לימחל". ומרן החיד"א עצמו דחאו וכתב "לי ההדיוט אין דבריו מחוורים, דהא הכא הטעם שאסור להשתמש בת"ח הוא כמו שכתב הסמ"ג בשם הערוך, משום שהוא משתמש בכלי שמוכתר בכתר תורה, וא"כ מה יועיל שמוחל בלב שלם הא אין מחילתו מחילה, דדוקא הרב שמחל על כבודו כבודו מחול משום שהתורה שלו היא, אבל השונה הלכות דלאו גברא רבה הוא אינו יכול למחול על כבודו, דאכתי אין התורה נקראת על שמו, אלא תורת ה' נקראת, כמ"ש בגמרא ע"ז (יט). עכת"ד. מבואר יוצא מדברי קדשו דדוקא אדם גדול בתורה יכול למחול על כבודו, דאורייתא דיליה היא, משא"כ

הקדש בשביל שני דברים שלמד מאחיתופל, קראו רבו ואלופו, כל שכן שראוי לכל אחד מישראל שיכבד למי שלמד ממנו אפילו אות אחת, כגון מאמצין או מעמצין (שבת עז ע"ב), שלהין או שלחין (ריש מו"ק), אוממות או עוממות (שבת שם), אשר אין ביניהם כי אם חלוקה אחת. הנה הלמד מחבירו כמו זה הענין, צריך לנהוג בו כבוד. והנה דמיון האות אשר ילמוד האדם ההדיוט מחבירו, הם דוגמת השני דברים אשר למד דוד מאחיתופל שהיו שניהם חכמים, וכל שכן כשילמוד הדיוט מחכם דברים, שצריך שינהוג בו כבוד הרבה.

וענין הכבוד אשר הם מחוייבים האנשים לעשות לת"ח, כבר הוא מפורש בדברי הפסקנים. והוא שיעמוד מפניו ד' אמות, ולקרוע במותו אעפ"י שלא היה רבו מובהק, שאם היה רבו מובהק צריך לעמוד מפניו כמלוא עיניו, והדברים הדומים לזה, כמו שהאריכו ז"ל בחבוריהם. עכ"ל.

[מב] ועי' למרן היביע אומר שו"ת יביע אומר חלק ו - יורה דעה סימן כא שהביא מ"ש מרן החיד"א בברכי יוסף יו"ד (סי' רמו ס"ק כא), על מה ששנינו במשנה באבות, ודישתמש בתנא חלף, ומפרש בגמ' (מגילה כח:): זה

בהתכללות אורפניא"ל בהדרניא"ל יוצאת חיה יופיא"ל השולטת על השרפים
וארבע חיות עומדות תחתיה ופניהם שור

פַּד מְתִישְׁבַן רוּחָא בְרוּחָא כאשר נכללים שני הרוחות אורפניא"ל
בהדרניא"ל, **וְאֶתְנַהֲרֵן כְּחֵדָא** ומאירים כאחד. **מִתְהוּא נְהִירוֹ**
נְפָקָא חֵיוֹתָא חֵדָא דְשִׁלְטָא עַל אֵינֹן שְׂרָפִים מאותה הארה
יוצאת חיה אחת השולטת על אותם השרפים, **וְאַרְבַּע תַּחֲוֹתָהּ, דְאֲנַפֵּיִהּ**
אֲנַפֵּין דְנִשְׁר וארבע חיות עומדות תחתיה ופניהם פני נשר, **הֵאִי חֵיוֹתָא**
יוֹפִיא"ל שְׁמִיהּ וזאת החיה שמה יופיא"ל, **וְאִיהִי קִיִּמָא בְּכָל רְוֵי**

אור הרשב"י

אכתפיה דרבי נחום שמעיה, אבל שמוש
שרגיל אדם לעשות לחבירו בדרך גמילות
חסד אינו בכלל זה, דאל"כ לא מצאנו ידינו
ורגלינו לקבל שמוש מבני תורה, מאחר שאין
אצלינו תלמיד שרוב חכמתו מרבו, כיון
שלומדים מהספרים עכ"ל.

ומכל מקום עיקר חילוק מרן החיד"א בין סתם
ת"ח השונה הלכות לגברא רבה, כתב היביע
אומר שאינו מוכרח, ולכאורה גם מתמיה,
דאפו יציבא בארעא וניורא בשמי שמיא,
ואף שיש ליישב, מ"מ לא משמע כן מסתמות
הפוסקים. וכן הסיק למעשה דלקושטא
דמילתא לא שאני לן בין סתם תלמיד חכם
לגברא רבה ובעל הוראה, שכולם יכולים
למחול על כבודם, וכבודם מחול, דאורייתא
דידהו היא.

בתלמיד חכם סתם אינו יכול למחול.
ועוד הביא שם היביע אומר מה שכתב
בשו"ת בנין ציון ח"א (סי' פג) לחדש, שלא
אסרו להשתמש בשונה הלכות אלא
בתשמיש של עבדות, כאותו שנשא את ריש
לקיש על כתפו, אבל שמוש של גמילות
חסדים שכל אחד עושה לחבירו מותר,
שאל"כ לא מצאנו ידינו ורגלינו לקבל שמוש
מבני תורה, מכיון שאין מצוי אצלנו תלמיד
שרוב חכמתו מרבו, כיון שלומדים מספרים.
וגם הבן איש חי פסק דברי הבנין ציון להלכה
וכתב (שנה שניה פרשת כי תצא אות כ) אף
על גב דארז"ל אסור להשתמש במי ששונה
הלכות, היינו דוקא שמוש של עבדות כגון הך
דריש לקיש שנשאו על כתפו, או כהך
דיבמות דף מ"ב דמסתמיך ואזיל רבי אבוח

דְּחֻכְמַתָּא, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּכָל סוּדוֹת הַחֻכְמָה לְכָל אֵינּוֹן מִפְתָּחָאן
דְּחֻכְמַתָּא קַיְיִמִין בֵּיהּ וכל אלו המפתחות של החכמה עומדים בה.

החיה יופיא"ל תובעת שכר מהקב"ה לכל אותם הרודפים ללמוד מכל אדם חכמת התורה ובפרט חכמת הקבלה

הַאִי חַיּוֹתָא, זאת החיה שהיא המלאך יופיא"ל העולה בגימטריא 'קבלה' [מג]

קַיְיִמָא לְמַתְבַּע אַגְרָא מֵעַם קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עומדת לתבוע שכר מהקב"ה, **לְמִיחָב לְכָל אֵינּוֹן דְּרַדְפֵי בְּתַר כָּל מְאָרִיחוֹן דְּחֻכְמָה** לתת שכר לכל אותם הרודפים אחר כל בעלי חכמת התורה ובפרט בחכמת הקבלה לשתות בצמא את דבריהם, **וְאַפִּילוּ מִכָּל בַּר נֶשׁ** ולא

רק הרודפים אחר בעלי החכמה אלא רודפים אפילו אחר כל אדם כדי ללמוד ממנו חכמה בעבודת ה' כמו שאמרו "מכל מלמדי השכלתי", **וְאוֹלְפֵי חֻכְמָה לְמַנְדֵּעַ**

לְמְאָרִיחוֹן והם לומדם חכמת התורה לדעת ולהכיר את הקב"ה [דמ].

אור הרשב"י

יש לו שיעור בתורה שיכול להשיגו וללמוד מאחרים כדי לדעת מכח זה את קונו וזו היתה דרכו של רשב"י והחברים ע"ה שהיו רודפים אחר מפתחות התורה וקיבצו את מפתחות התורה שהיו מפוזרים הנה והנה חלקם ביד חכמים וחלקם ביד שאר אדם והעלו אותם בספר וכתבו האמת בשם אומרה (רמ"ק).

[מג] ודע ש'קבלה' הוא ר"ת השתחוו לה' בהדרת קודש והוא סוד הוד והדר שבהיכל זה ולכן בהיכל זה דנים על לימוד הקבלה (יהל אור).

[דמ] כי אי אפשר שאדם אחד ישיג את כל החכמה ואילו כל בני האדם בעולם יחד אינם משיגים את כל החכמה אלא כל אחד בתורה

ומפרש מהו השכר שמקבל הרודף אחר החכמה ואומר

וְהָיָא אֲנָרָא דִּיהִיב לְבַנֵּי נְשָׂא דְרַדְפֵּי בְּתָר חֲכָמָה

לְמַנְדַּע לְמֵאֲרִיחוֹן ואותו השכר שנותן יופיא"ל לבני אדם

שרודפים אחר חכמת התורה והקבלה לדעת את הבורא יתברך הוא **דְּכַד נְפַק בַּר**

נְשָׂא מֵהָאֵי עֲלָמָא שכאשר נפטר האדם לבית עולמו ויוצא מהעולם הזה טרם

עלותו אל ההיכלות, **הָאֵי חַיּוֹתָא נְפַקָא עַל ד' שְׂרָפִים מְעַפְפִין,**

וְטָאֶסַת קַמֵּיהּ זאת החיה יופיא"ל יורדת מההיכלות על גבי ארבעה שרפים

מעופפים והוא טס לפניו, **וְלֹא שָׁבִיק פֶּלַא אֵינוֹן נְרַדְיֵי נִימוֹסִין דֵּי**

בְּסִטְרָא אַחְרָא, לְמִקְרַב בְּחַדֵּיהּ ולא מניח לכל אותם בעלי הדין

אכזרים שמצד הסטרא אחרא להתקרב אליו ולצער אותו ואע"פ שיש לו עוונות ויצטרך

ליתן הדין על כך כי אין משוא פנים למעלה יש לבית הדין דרכים קלות יותר שאינם

באכזריות כל כך כדי לנקותו מסיגי מעשיו הרעים ויופיא"ל מצילו מדיני המשחיתים

האכזרים (רמ"ק), **וְכַמָּה אֵינוֹן שְׁלִיחֵן דְּשָׁלָם, סְחָרְנֵיהּ** וכמה

שליחים של מלאכי שלום סביבו [מה] **וְאֵלֵין שְׂרָפִים** ואלו השרפים שעליהם טס

יופיא"ל **כַּד נְטָלִין וְאֶתְחַזְיִין** כאשר הם נוסעים לקראת האדם שרדף אחר

אור הרשב"י

משכבותם. אמר ר' אלעזר בשעה שהצדיק נפטר מן העולם שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום ואחת אומרת הולך נכחו ואחת אומרת לו יבא שלום ינחו על משכבותם.

[מה] וכמו שאמרו בגמרא כתובות (קד.). אמר רבי חייא בר גמדא אמר ר' יוסי בן שאול בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע צדיק פלוני בא אומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו ואומרים לו יבא בשלום ינחו על